

Julkisen hallinnon IT-toiminnan ohjaamisen vaihtoehtoja ja haasteita

Johtava tuloksellisuustarkastaja, FM, HTT Tomi Voutilainen 28.1.2010

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Sisältö

- ▶ Ohjaus- ja sääntelymallit
- ▶ Strategia- ja kehittämisprosessien ongelmia
- ▶ Ohjauksen organisointia nyt ja tulevaisuudessa
- ▶ Kohti soft law-sääntelyä

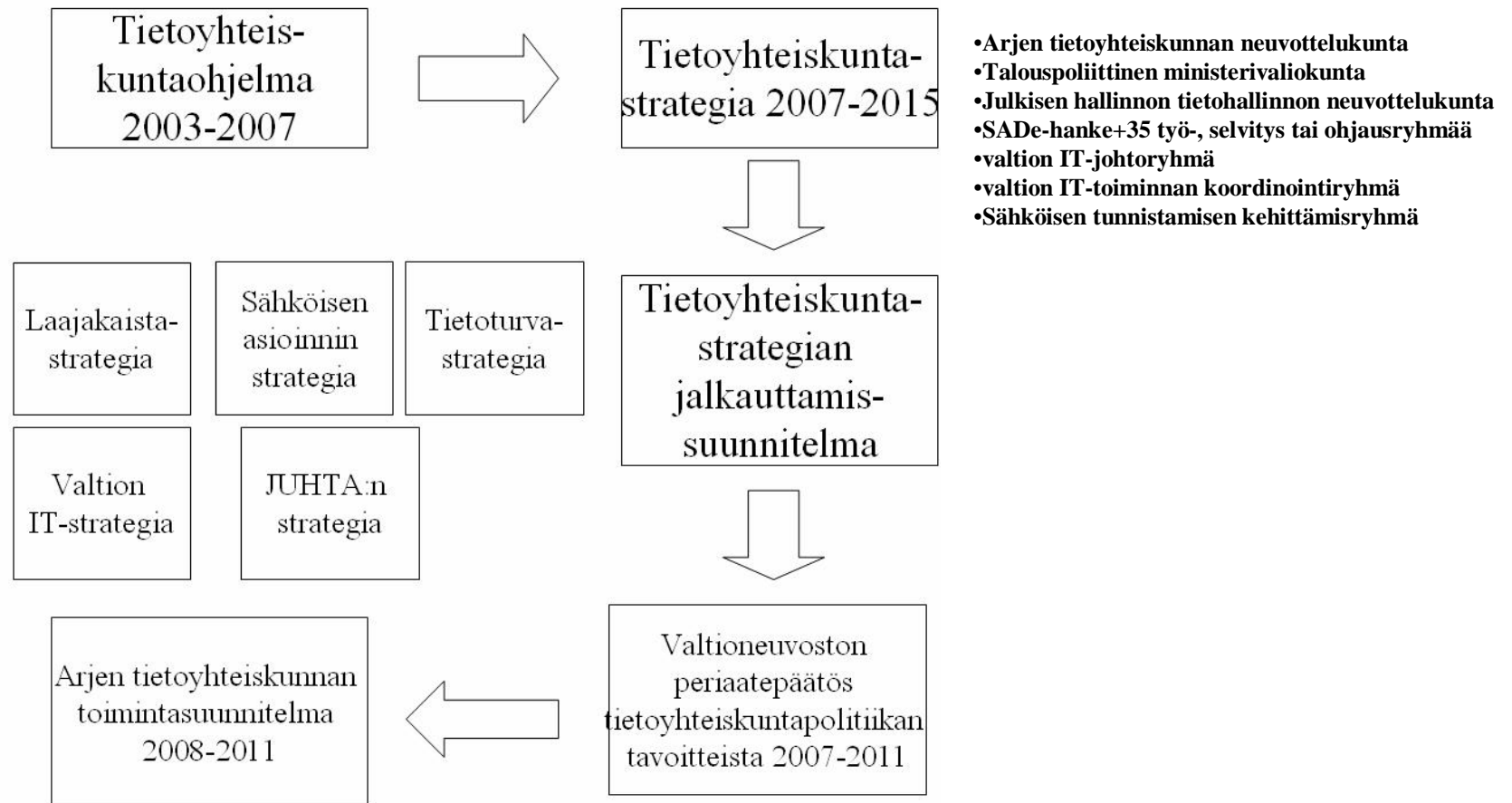

Sääntely- ja ohjausvaihtoehtoja

- ▶ Sääntelyvaihtoehtoja
 - ▶ Vahva sääntely → lait, asetukset, määräykset
 - ▶ Myötäsääntely → sitovien säännöksiä tavoitteiden tarkemman sisällön määrittäminen toimialan eri toimijoiden yhteistyönä. Edellyttää vahvasta sääntelystä herätettä ja tehdään lain nojalla. Käytännösääntömalli (henkilötietolaki)
 - ▶ Itsesääntely → edellyttää alan toimijoiden vuorovaikutusta ja osallistumista lähdeaineiston laadintaan sekä sitoutumista yhteisesti sovittujen ohjeiden noudattamiseen. Toimintaa valvoo yhteinen toimielin. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen
 - ▶ Standardointi → edellyttää laajaa konsensusta → toimintamalli voi olla jäykkä
 - ▶ Taloudellinen ohjaus → on pikemminkin keino sitouttaa eri osapuolet yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin tai toimimaan sovitulla tavalla
 - ▶ Informaatio-ohjaus: Strategiat, ei-sitovat suositukset ja ohjeet → ovat laatijoiden näkemyksiä siitä, miten alan hyvää toimintatapaa voidaan kehittää tai mitä tavoitteita yleensä toiminnalle asetetaan
- ▶ Sääntely- ja ohjausvaihtoehtoja punnittaessa kriteereitä ovat ainakin
 - ▶ ohjauskeinon vaikuttavuus,
 - ▶ kustannustehokkuus,
 - ▶ joustavuus (ulkoinen ja normatiivinen) sekä
 - ▶ hallinnollinen tehokkuus.
- ▶ Tiedonhallinnan ja IT-toiminnan sääntelystrategian kehittäminen: Perusratkaisut, joilla määritellään sääntelyn yleistä tyyppiä eri tilanteissa, niiden keskeisiä välineitä ja toteutustapoja.

Strateginen ohjaus tällä hetkellä

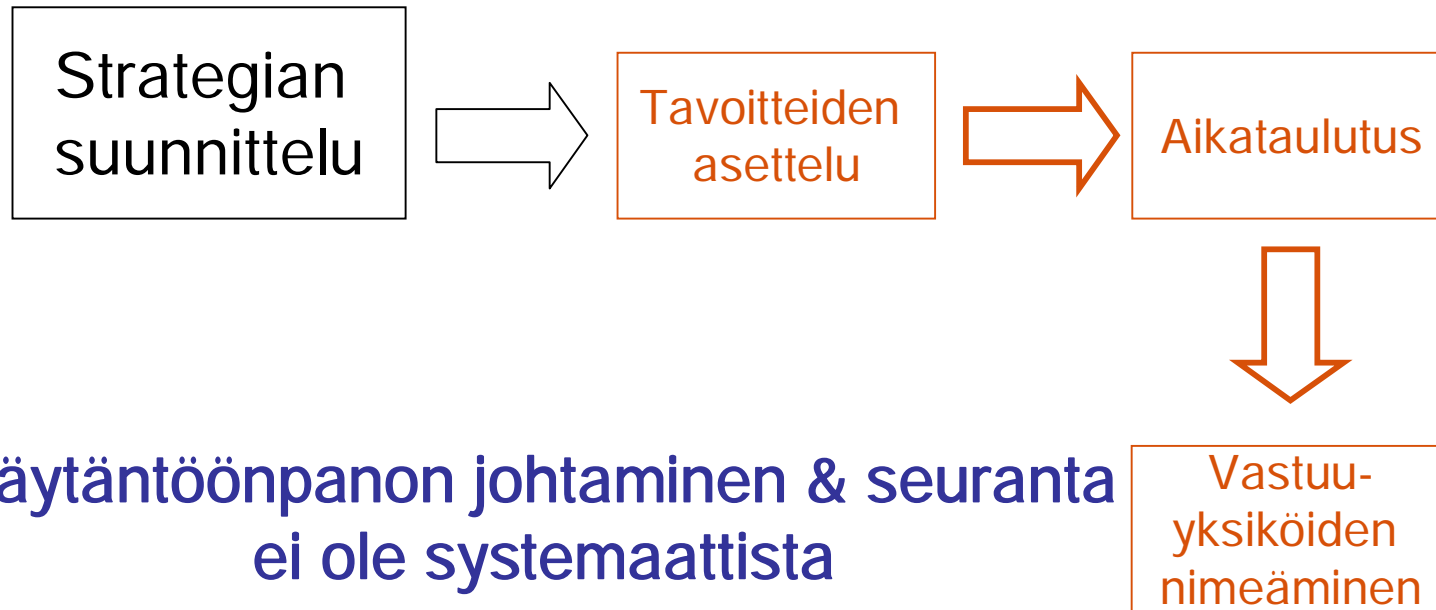

Strategiaohjauksen tuloksia: Case mobiilitunnistus

- ▶ Vuosi 2010: Nettipankkiin kännykkäkoodilla - salasanalistat unholaan?, YLE Uutiset 13.1.2010
- ▶ Vuosi 2009: Henkkari löytyy pian simmistä, Tekniikka & Talous 22.12.2009 ja Väestörekisterikeskuksen mobiilivarmenne ajoi karille, IT-viikko 12.1.2009
- ▶ Vuosi 2008: Kännyköihin puuhataan sähköisiä henkilötunnuksia, MTV3 uutiset 6.3.2008
- ▶ Vuosi 2007: Mobiilitunnistus tulee, Digitoday 11.1.2007 ja Mobiilivarmenne floppaamassa Suomessa Digitoday 20.4.2007
- ▶ Vuosi 2006: Henkilötietoihin käsiksi mobiilivarmenteella, Tietokone.fi 30.10.2006
- ▶ Vuosi 2005: Mobiilitunnistus vapauttaa salasanoista, Tekniikka&Talous 16.3.2005
- ▶ Vuosi 2004: Mobiili kansalaisvarmenne kypsä kaksi vuotta, Digitoday 24.11.2004
- ▶ Vuosi 2003: Kansalaisvarmenne matkapuhelimiin, Digitoday 2.12.2003 ja Sähköinen henkilöllisyys matkaviestimiin, Digitoday 11.2.2003

Nykyinen suunnittelujärjestelmä

Täytäntöönpanon johtaminen & seuranta ei ole systemaattista

rahoitus? & resurssit?

Resurssien vähäisyys → aikatauluongelmat → ulkoistaminen

SADe-kaudesta tietojohdamisen ohjelmaan

Tekemisen meininki tiedon tuottamiseen ja hyödyntämiseen 2010-luvulla

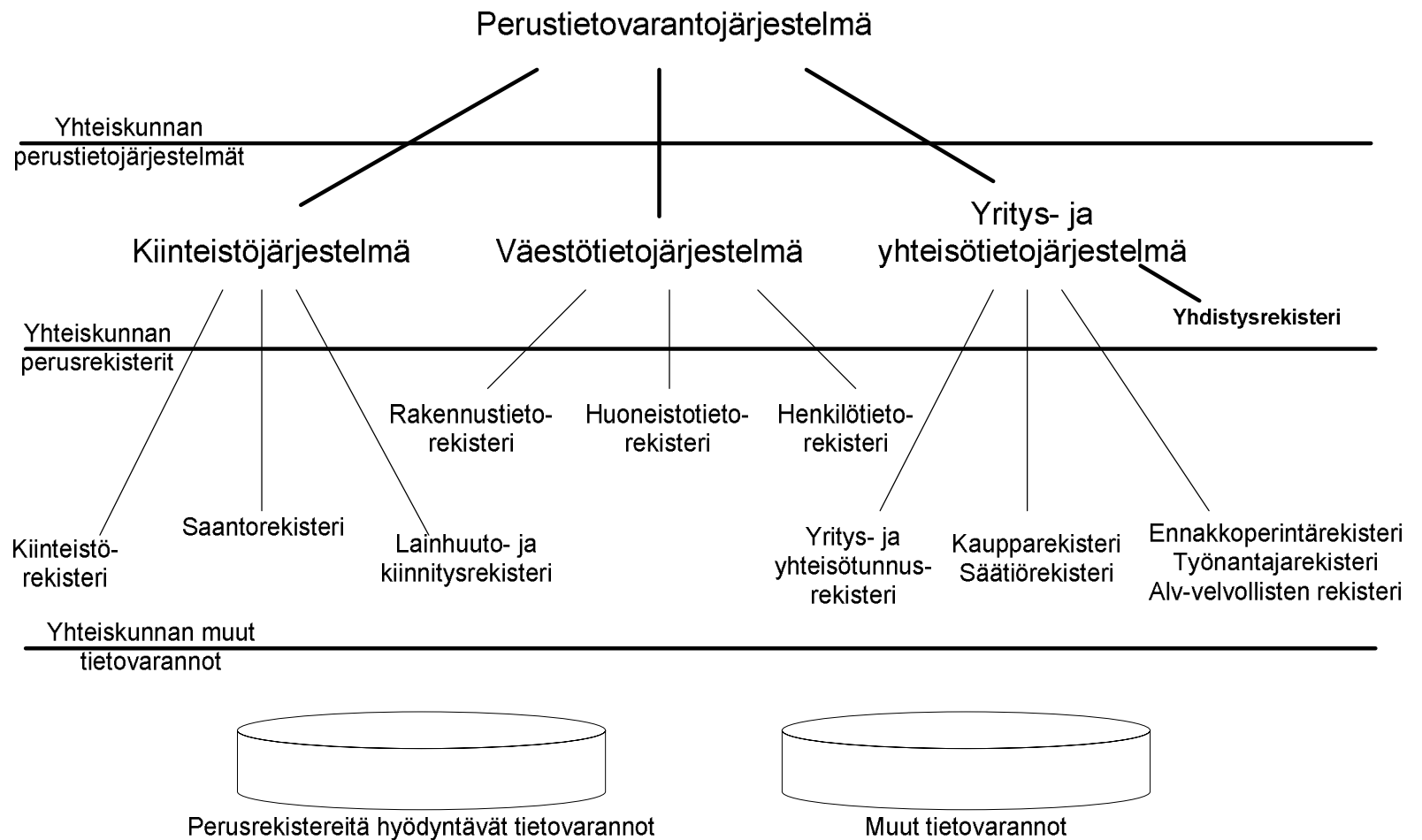
Ohjauksen organisointia

SADe-varusteet

Yhteiskunnan tietovarannot ja tiedonhallinta

Tiedonhallinnan organisointi

VM

Arkistolaitos

Väestörekisterikeskus

Maanmittauslaitos

Patentti- ja
rekisterihallitus

Tilastokeskus

Kunnat ja valtion viranomaiset

Tiedonhallinnan organisointi

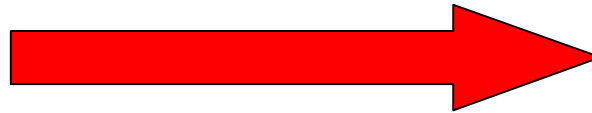
X

X

X

Patentti- ja
X hallitus

Tilastokeskus

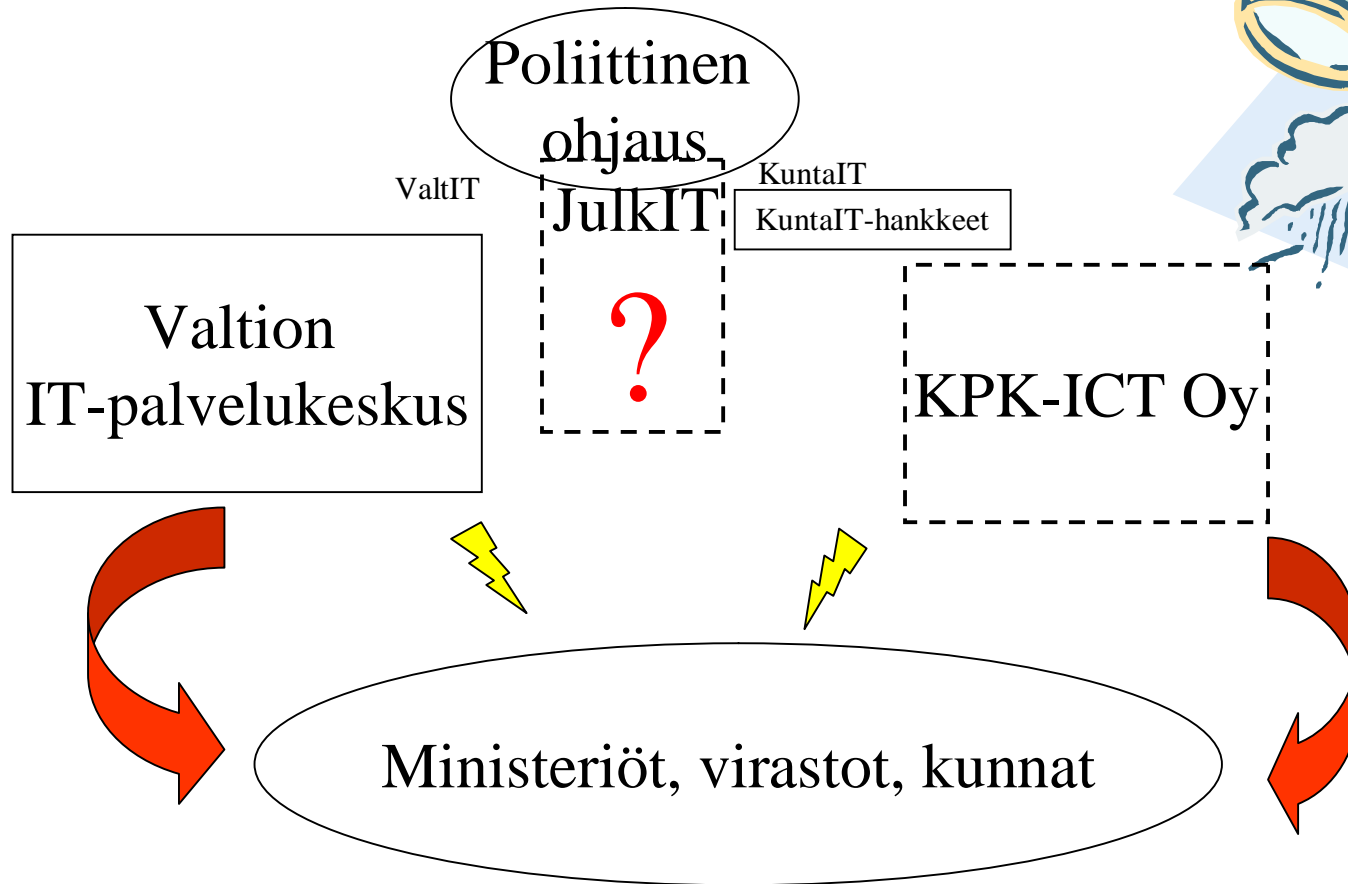
Tietovarantovirasto

- perusrekisterien kehittäminen
- perusrekisterien tekninen ylläpito
- tiedonhallinnan ohjaus (metatietojen hallinta, yhteentoimivuuden kehittäminen)
- valtakunnalliset viranomaistehtävät

Paikallishallinto (maistraatit)

IT-toiminnan johtamisen ja tuottamisen organisoinnin näkymiä SADe-ohjelmassa

Tietojohtamisen organisointia - nyt

VM

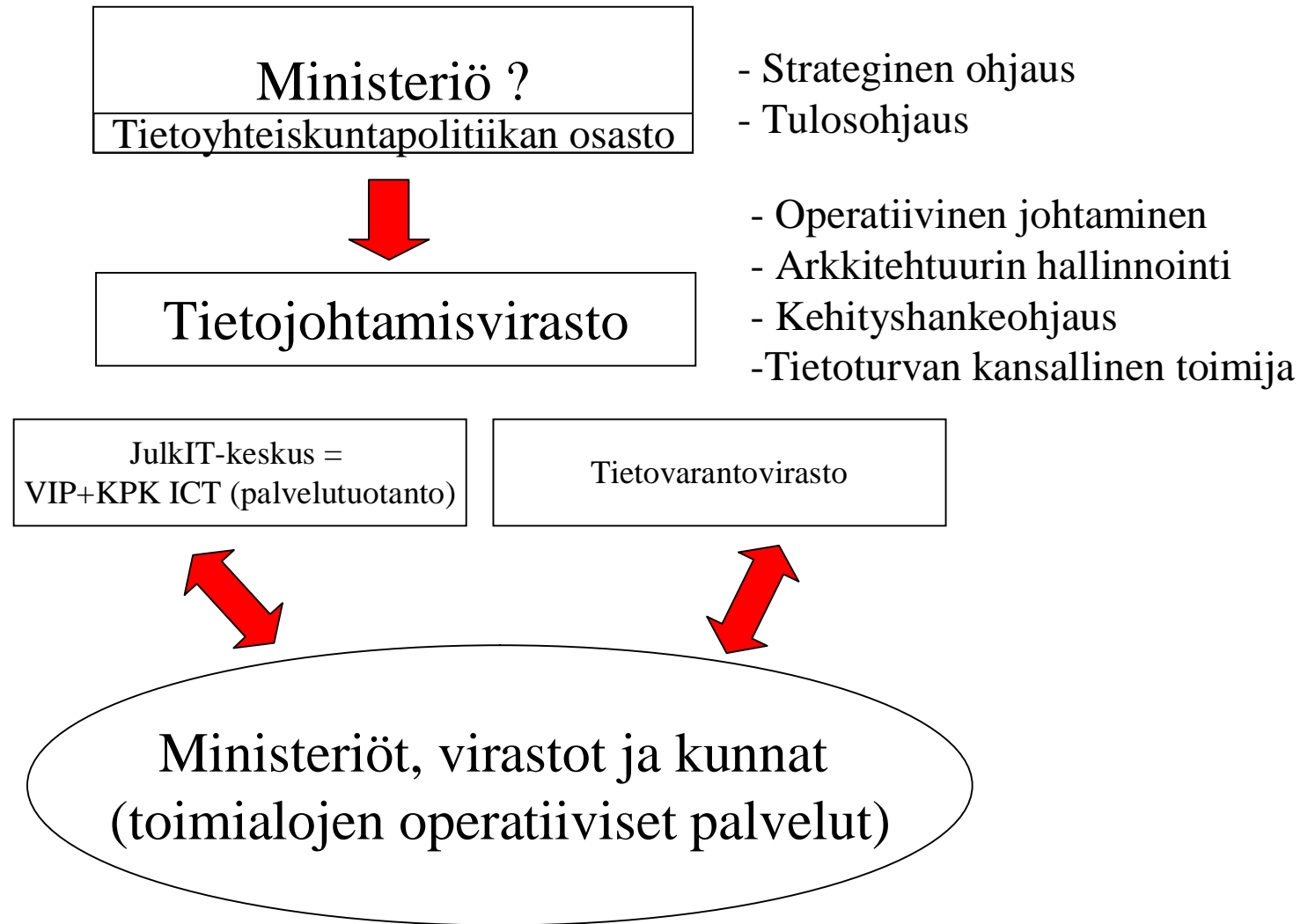
LVM

STM

OM

Kohti hallittua ja rationaalista tietojohdamisen organisointia

Kohti jäsentynyttä soft law -sääntelyä

Määräyksiä, standardeja, suosituksia, ohjeita

Yli 150 ohjetta ja suositusta

Tulevaisuudessa

Case: tietoturvaohjaus

- ▶ Tarvitaanko Suomessa 40 VAHTI-ohjetta vai riittääkö 9 tietoturvasuosituksista?
 - ▶ Suositus tietoturvallisuuden hallintajärjestelmästä
 - ▶ Suositus hallinnollisen turvallisuuden käytännöistä
 - ▶ Henkilöstöturvallisuussuositus
 - ▶ Tietoliikenneturvallisuussuositus
 - ▶ Tietoaineistoturvallisuussuositus
 - ▶ Laitteistoturvallisuussuositus
 - ▶ Ohjelmistoturvallisuussuositus
 - ▶ Suositus käyttöturvallisuudesta
 - ▶ Suositus fyysisen turvallisuuden menettelytavoista
 - ▶ Onko kuntien tietoturva eri asia kuin valtion tietoturva?
 - ▶ Onko julkisen hallinnon tietoturva eri asia kuin yksityisen sektorin tietoturva?
 - ▶ Tarvitaanko tietoturvallisuuteen kahden ministeriön strategiaohjausta?
-

Mikä rooli HITS-työllä voisi olla IT-hankkeiden onnistumisen ja hyvän tiedonhallintatavan edistäjänä?

- ▶ HITS-järjestelmän toimintamallien kehittäminen
 - ▶ sitouttamisen asteen nostaminen → hankerahoituksen ehdot
 - ▶ laadunvarmistuksen pohja
 - ▶ jatkuvan palautteen kerääminen
 - ▶ suositusten toimivuuden aktiivinen seuranta
 - ▶ ministeriötaso mallinnäyttäjänä ja vastuuttajana
- ▶ HITS-järjestelmän vaikuttavuutta lisäämään tarvitaan tiedonhallintalautakunta, alan itsesääntelyelimeksi, joka ottaisi kantaa hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseen julkisessa hallinnossa. Ratkaisisi periaatteellisesti merkittäviä tiedonhallinnan kysymyksiä, huolehtisi suosituskannan laadusta sekä suositusten tulkinnasta. Voisi toimia myös eettisenä elimenä henkilötietojen käsittelyä koskevissa kysymyksissä.

Kiitos!
Yhteystiedot:
Tomi.Voutilainen@vtt.fi
p. (09) 432 5832

